

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

Vårt samfunnsoppdrag: Tillit til forskning

Helene Ingierd 4. mars 2026

Tillit utgjør en sentral del av oppdraget vårt

- Målbildet til De nasjonale forskningsetiske komiteene
- **Etisk god og ansvarlig forskning**
- **Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning**
- **Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid**
- **Samfunnet har tillit til forskning**

Tillit til forskning som faglig tema i FEK i 2026

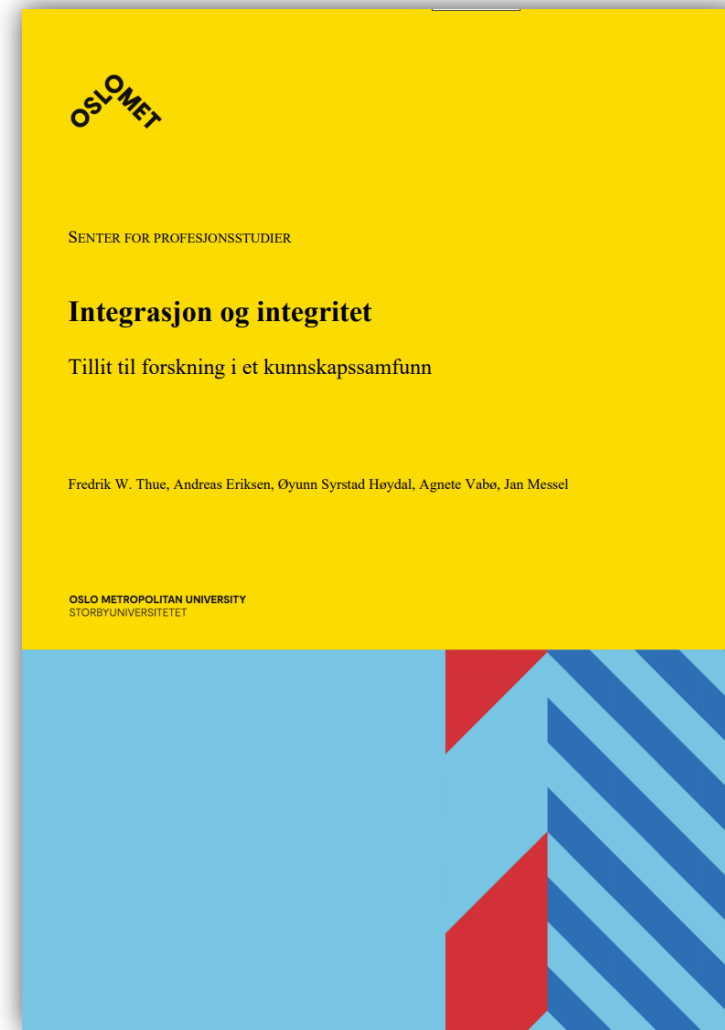
- det er en sammenhengen mellom forskningsetikk og tillit
- det er en forskjell mellom tillit og troverdighet (velbegrunnet tillit)
- forskning er under press på ulike måter og det har betydning for tillit

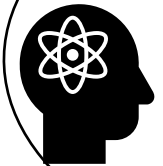
Vi skal:

- diskutere målbildet vårt, inkludert «Samfunnet har tillit til forskning»
- reise problemstillinger rundt tillit og press på forskningen på våre møteplasser og i våre kanaler
- spre kunnskap om forskningsetiske normer

Tillit og forskningsetikk

«Respekt for forskningsetikken er en særdeles viktig del av forskningens tillitsgrunnlag.» (s.75).

Interne normer for
forskerfelleskapet

TILLIT

Eksterne normer om
forskningens
overordnede
samfunnsansvar

Eksterne normer som
regulerer forholdet til
mennesker og dyr

Eksempler:

- «Skal samfunnet lytte og ha tillit til forskningsresultater, er det viktig at det ikke hersker tvil om at forskeren primært er styrt av et ønske om å vinne ny kunnskap på en **objektiv** og tillitvekkende måte (NEM, sak 2020/177)»
- «NESHs vurdering er at samarbeidsprosjektets organisering og finansiering bidrar til uklarhet om forskningens **uavhengighet**, både ovenfor deltakerne i prosjektet (slik som henvenderne påpeker overfor NESH) og i samfunnet. Det svekker forskningens troverdighet og er ikke forenelig med det forskningsetiske prinsippet om «armlengdes avstand» mellom politikk og forskning» (NESH, sak 2019/200)
- «I tillegg til **akademisk frihet**, er også **åpenhet** i forskningen viktig for å sikre kvalitet på og tillit til forskningsresultatene. Det følger av NENTs retningslinjer punkt 7 at institusjoner skal legge til rette for at forskningen tilgjengeliggjøres på en forsvarlig måte, bl.a. for å muliggjøre etterprøving av resultatene» (NENT, sak 2025/49).
- «**Uredelighet**...handler om brudd på «vitenskapens ethos», og her er det vitenskapens troverdighet og tillit som er skadelidende og derfor må vernes» ((U)redelighet, 2016, s. 13).

Utfordringer vi ser, med betydning for tillit, jf. Strategi for FEK 2026-2030

1) Flere aktører i forskningen:

- Hvordan påvirker økt samarbeid mellom ulike aktører forskningens uavhengighet og tilliten til forskning?
- ... forskningens anvendte karakter og kombinasjonen av oppdrags- og bidragsfinansiering krever høy etisk bevissthet for å ivareta forskningens frihet og uavhengighet. Forskere kan havne under press både fra eksterne oppdragsgivere og fra egen institusjon. *FEK i innspill om instituttsektoren, sak 2025/153*
- På den ene side lever vi i et såkalt kunnskapssamfunn, der forskningsbasert kunnskap, ekspertise og vitenskapelig utdannet personell tas i bruk på nær sagt alle samfunnsområder. På den annen side er det altså nettopp når forskning samhandler tett med andre institusjoner og aktører i samfunnet, at publikums tillit til forskning synker. *Fredrik Thue, professor ved Senter for profesjonsstudier, OsloMet*

2) Utviklingen innen kunstig intelligens

- Hvordan påvirker bruk av kunstig intelligens i forskningsprosesser tilliten til forskningsresultater?
- På hvilke måter påvirker utviklingen av kunstig intelligens den generelle tilliten til forskere og forskning?

3) Økt polarisering, trusler mot forskningens frihet og svekket tillit til visse forskningsfelt

- Hvordan påvirker økt polarisering tilliten til forskning generelt og til spesifikke forskningsfelt?

Hvordan jobber vi for at samfunnet skal ha tillit til forskning?

- Velbegrunnede uttalelser og vedtak
- Faglig gode ressurser (retningslinjer, veiledere, antologier, Magasinet Forskningsetikk, www.forskningsetikk.no)
- Relevante møteplasser
- Profesjonell veiledning

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

Takk for oppmerksomheten!

E-post: helene.ingierd@forskningsetikk.no

www.forskningsetikk.no